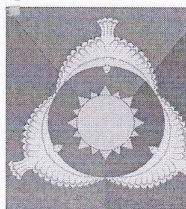

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКА

**Аксубай муниципаль районы Иске
Ибрай авыл жирлегенең башкарма
комитеты**

423078 Иске Ибрай авылы
Кооператив урамы, 2 йорт
тел. 4-63-72 факс

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

**Исполнительный комитет
Староибрайкинского сельского поселения
Аксубаевского муниципального района**
423078 с.Старое Ибрайкино
улица Кооперативная, д.2
тел. 4-63-72 факс

sov-aksubaevo@yandex.ru

КАРАР

№ 11

28 октябрь 2025ел

**Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл
жирлеге Башкарма комитетының «2016-2020 елларга Татарстан
Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендә
мәдәниятне үстерү «муниципаль максатчан программасы турында» 2015
елның 29 октябрәндәге 24 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидәрә оештыруның гомуми принциплары
турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга,
«Мәдәният турында» 1998 елның 3 июлендәге 1705 номерлы Татарстан
Республикасы Законына, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы
Иске Ибрай жирлеге Уставына таянып, Татарстан Республикасы Аксубай
муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге Башкарма комитеты **КАРАР**ы:

1. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл
жирлеге Башкарма комитетының "2016-2020 елларга Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендә мәдәниятне үстерү"
муниципаль максатчан программасы турында " 2015 елның 29 октябрәндәге 24
номерлы карарына түбәндәге үзгәрешләрне кертәп:
(№ 6 , 15.11.2019 ел №9, 11.10.2023 ел №11, 21.10.24 ел үзгәреш белән):
программа исемәндә "2016-2027" саннарын «2016-2028 " саннарына
алмаштырырга;

программа паспортында: «программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм
этаплары» юлын түбәндәгечә үзгәртәп::

Гамәлгә ашыру сроклары	2016-2028еллар
------------------------	----------------

Юлны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

Программаны финанслау күләмнәре	2016-2028 елларга Программаны финанслау күләме 16537 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2016 ел-666 мең сум 2017 ел-674 мең сум 2018 ел-682 мең сум 2019 ел-690 мең сум 2020 елга-698 мең сум 2021 елга-1041 мең сум
------------------------------------	---

2022 ел-1045 мең сум
2023 елга-1050 мең сум
2024 елга-1382 мең сум
2025 елга-1754 мең сум
2026 елга-2100 мең сум
2027 ел-2280 мең сум
2028 ел-2475 мең сум

Искәрмә: программаны финанслау күләмнәре
фараз характерында була һәм, шул елга
тиешле дәрәжәдәге бюджетларны
формалаштыруны, шулай ук чараларны уртак
финанслауга федераль һәм республика
бюджетларыннан акчалар бүлеп бирүне исәпкә
алып, ел саен төзәтелергә тиеш.

«2016-2028 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының
Иске Ибрай авыл җирлегендә мәдәниятне үстерү» муниципаль программасын
кушымта редакциясендә бәян итәргә.

2.Өлеге Карарны Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының
рәсми сайтына (<http://aksubaevo.tatarstan.ru>) урнаштырырга һәм Татарстан
Республикасының рәсми хокукий мәгълүмат порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>)
бастырып чыгарырга.

3.Өлеге Карар үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Иске Ибрай авыл җирлеге

Башкарма комитеты җитәкчесе

М. Г. Миңнегулов

**2016-2028 елларга Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегендә мәдәниятне
үстерү»озак сроклы муниципаль максатчан программасы**

Программа Паспорты

Программа исеме	«2016-2028 елларга Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегендә мәдәниятне үстерү»
Программаны эшләү өчен нигез	Программа РФ, ТР Конституциясе, федераль кануннар, ТР кануннары нигезендә эшлэнгән. Муниципаль берәмлек уставы, норматив хокукий актлар белән
Муниципаль заказчы-программа координаторы	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлеге Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүчеләр	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлеге Башкарма комитеты
Программа Максатлары	Аксубай районы Иске Ибрай авыл җирлегендә шәүчеләрнең мәдәният, сәнгать һәм кинематография өлкәсендәге агымдагы ихтыяҗларын канәгатьләндерү һәм яңаларын формалаштыру, җирлектә шәүчеләр һәм кунаклар өчен мәдәният, кинематография сәнгате учреждениеләрененң әлеп түчәнлеген арттыру Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлеге территориясендә шәүчегражданнарның тормышын һәм тынычлыгын саклауны, экстремизмга һәм терроризмга каршы тору, Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегендә аларның чагылышларын профилактикалау һәм кисәтү нигезендә аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен арттыру
Программа бурычлары	1. Милли музыкаль традицияләрен саклау һәм үстерү, заманча музыка сәнгате үстерү; 2. Милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм конфессиональ нигездә конфликтларны профилактикалау һәм булдырмау; 3. Халыкның террорчылык һәм экстремистик идеология чагылышларына түземсезлек атмосферасы тудыруга юнәлдерелгән жәмәгәтчелек фикерен формалаштыру
Гамәлгә ашыру сроклары	2016-2028 еллар

	мәғлүмати киңлек булдыру; Яшьләр мохитендә милләтара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту.
Программаның үтөлешен тикшереп торуну оештыру системасы	Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге Советы; Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге Башкарма комитеты.

Программа гамәлгә ашыру өлкәсенә, шул исәптән аны хәл итүгә
юнәлдерелгән проблемаларга гомуми характеристика.

Хәзерге вакытта Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендә 1 муниципаль мәдәният һәм сәнгать учреждениесе эшли. Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегенең мәдәният объектларының гомуми челтәре түбәндәгеләрне үз эченә ала: 1 һәркем файдалана алырлык китапханә, 1 мәдәни-ял итү тибындагы учреждение. Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендә мәдәният һәм сәнгать өлкәсенә ярдәм итүгә һәм үстерүгә 2024 елда жирлек бюджетыннан 1382 мең сум акча жиһәрелгән. Тармакта эшләүчеләр саны 4 кеше тәшкил итә. Шактый акчалар матди-техник базаны үстерүгә, тармак объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә, мәдәният учреждениеләре жиһазларын комплекслы мәғлүматлаштыруга һәм модернизацияләүгә юнәлтелә.

Социологик тикшеренүләр мәғлүматларына караганда, мәдәният учреждениеләренең гамәлдәге челтәре халыкның ихтияжларын тулысынча канәгатьләндерми. Халыкны бәяләүдә житәрлек тәмин ителмәү беренче чиратта түбәндәге проблемалар белән бәйле:

мәдәният объектларын урнаштыруның тигез булмавы, гамәлдәге учреждениеләрнең чагыштырмача югары "һәркем файдалана алырлык бусагасын" саклап калу;

мәдәният учреждениеләре күрсәтә торган хезмәтләр күләме һәм төрләрә гражданның таләпләренә, өстенлекләренә һәм өметләренә тулысынча туры килми;

мәдәният учреждениеләренең ял итү һәм ижат эшчәнлегә, Мәгариф һәм үзлегеннән белем алу, чаралар үткөрү, һәм өскәр берләшмәләр эшчәнлегә өчен заманча югары технологияле жиһазлар белән житәрлек дәрәжәдә жиһазландырылмавы, шулай ук халыкның төрле категорияләре, шул исәптән хәрәкәт итүләре аз булган һәм тормыш эшчәнлегендә башка чиклүүләр булган мәдәният учреждениеләренең файдалана алуын тәмин итү чаралары белән тәмин ителмәве;

сәнгатьнең төрле жанрларында (музыкаль, театр), концерт-филармония һәм күргәзмә эшчәнлегендә фестиваль һәм башка программалар үткөрү, концерт һәм башка сәнгать коллективлары өчен база буларак куллану өчен югары дәрәжәдәге эре заманча комплексларга кытлык

Мәдәният өлкәсендә булган проблемаларны жиңу механизмы

Проблема эчтәлегә	Жиңу механизмы
Мәдәни-ял итү төкәдимнәре гражданның сорауларының бөтен диапазонын капламый	Мәдәни-ял итү эшчәнлегә өлкәсендә эшчән яңа формаларын һәм ысулларын кертү
Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасының житәрлек дәрәжәдә үсмәве	Тармакның матди-техник базасын ныгыту һәм мәғлүматлаштыру, жиһазларны модернизацияләү, бюджеттан тыш акчалар,

Инвалидлар, тормыш эшченлеге чиклэнгэн затлар өчен мәдәният учреждениеләреннән файдалану мөмкинлеге җитәрлек булмау	дәүләтнеке булмаган структуралар җәлеп итү Мәдәният учреждениеләрен махсус техника белән тәзмин итү, мәдәният учреждениеләрен инвалидлар һәм башка аз хәрәкәтләнүче гражданныр өчен җайлаштыру, дистанцион хезмәт күрсәтүне үстерү
Инновацион мәдәни проектлар эшләү һәм аларны гамәлгә кертү зарурлыгы	Инновацион проектларга, ижади остаханәләргә грант ярдәме

Программа максатларына ирешүгә аларның йогынтысын минимальләштерү максатында рискларны җайга салу һәм алар белән идарә итү чаралары. Программаны гамәлгә ашырганда хәвеф-хәтәрләргә анализ ясауны муниципаль заказчы - Программаның координаторы - Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегә Башкарма комитеты гамәлгә ашыра.

Иң җитди куркынычларга ярдәмче программаларны гамәлгә ашыруның финанс һәм административ куркынычларын кертәргә мөмкин. Финанс куркынычы программа буенча кабул ителгән финанс йөкләмәләрен тулысынча үтәмәүдән гыйбарәт. Финанс хәвефен чикләү ысулы булып программа чараларының финанс күрсәткечләренә һәм ирешелгән нәтиҗәләргә карап күрсәткечләргә ел саен төзәтмәләр кертү тора. Программа чараларын Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегә бюджетыннан финанслау җитмәү куркынычын киметү мәдәният, социаль партнерлык өлкәсендәге инновацион проектларның инвестицияләр җәлеп итүчәнлеге механизмдарын булдыру юлы белән гамәлгә ашырыла. Административ хәвеф-хәтәр программа белән нәтиҗәсез идарә итүгә бәйле, бу ярдәмче программаларның максатларын һәм бурычларын үтәмәүгә китерергә мөмкин. Административ куркынычны чикләү ысулдары булып тора: программа чараларын үтәү барышын тикшереп тору һәм Программаны гамәлгә ашыруга агымдагы идарә итү механизмын камилләштерү; программаны гамәлгә ашыруның еллык планнарын формалаштыру; программа күрсәткечләре (Индикаторлар) үтәлешенә өзлексез мониторинг; халыкка мәгълүмат җиткерү һәм Программаны гамәлгә ашыру барышы турында белешмәләрне ачык бастырып чыгару.

Хәвеф - хәтәрләр белән идарә итү чараларын күрү программаны гамәлгә ашыруны мониторинглау һәм аның нәтиҗәлелеген һәм нәтиҗәлелеген бәяләү нигезендә Программаның муниципаль заказчысы-координаторы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программаның төп максатлары, бурычлары, ахыргы нәтиҗәләрен һәм аны гамәлгә ашыру срокларын тасвирлау

Программаның максаты 2016 - 2028 елларга "Татарстан Республикасы мәдәниятен үстерү" республика программасы белән билгеләнгән Татарстан Республикасы Дәүләт мәдәни сәясәтенең өстенлекләренә нигезләнгән. Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлеген социаль-иқтисади үстерү максатларында мәдәният һәм сәнгать өлкәсен тотрыклы үстерү өчен тиешле шартлар тудыру белән беррәттән, әлеге программаның стратегик максаты булып Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлегендә яшәүчеләрнең мәдәният, сәнгать өлкәсендәге агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңаларын формалаштыру, мәдәният, сәнгать учреждениеләренең җирлектә яшәүчеләр һәм кунаклар өчен җәлеп итүчәнлеген арттыру тора. Бу максатка ирешү өчен системалы характердагы кайбер бурычларны хәл итәргә кирәк, шул исәптән:

милли музыкаль традицияләрен саклау һәм үстерү, заманча музыка сәнгәтен

үстерү;

Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендө халык сэнгаты
һөнәрләрен саклау, өйрөнү һәм үстерү;

Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге территориясендө
урнашкан мәдәни мирас объектларының сакланышын һәм алардан нәтижәле
файдалануны тәмин итү;

Регионара һәм милләтара мәдәни хезмәттәшлекне үстерү өчен шартлар тудыру
Программа программа чараларын гамәлгә ашыруның муниципаль дәрәжәсен
күздә тотып, аларның үзгәртеп кору чаралары тиешле ярдәмче программаларда
чагылдырылган.

"2016 - 2028 елларга концерт оешмаларын һәм башкару сэнгатен үстерү"
ярдәмче программасы Милли музыкаль традицияләргә саклап калуны һәм
үстерүне, заманча музыка сэнгатен үстерүне максат итеп куя. Жирлекнең
муниципаль концерт оешмалары челтәренә бүгенге торышын, 2026 елга кадәр
концерт учреждениеләренә үсеш перспективаларын чагылдыра.

«Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендө
террорчылыкны һәм экстремистлыкны профилактикалау» ярдәмче программасы
террорчылык һәм экстремистлык күренешләренә барлык фактларына карата
түземсезлек формалаштыруны, Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл
жирлеге территориясендө толерантлык, башка мәдәниятләргә хөрмәт идеяләрен
пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмат киңлеген булдыруны
камилләштерә;

Программаны гамәлгә ашыру вакыты-2016-2028 еллар.

Программаны ресурслар белән тәмин итүне нигезләү

Программаны гамәлгә ашыруны финанслар белән тәмин итү законнарда
билгеләнгән тәртиптә бирелә торган федераль, республика, шулай ук Аксубай
муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге бюджетлары арасынан
файдалануны күздә тотып.

Программаны финанслауның гомуми күләме 16537 мең сум тәшкил итә, шул
исәптән:

2016 ел-666 мең сум

2017 ел-674 мең сум

2018 ел-682 мең сум

2019 ел-690 мең сум

2020 елга-698 мең сум

2021 елга-1041 мең сум

2022 ел-1045 мең сум

2023 елга-1050 мең сум

2024 елга-1382 мең сум

2025 елга-1754 мең сум

2026 елга-2100 мең сум

2027 ел-2280 мең сум

2028 ел-2475 мең сум

Программаны гамәлгә ашыруны ресурслар белән тәмин итү фараз
характерында була һәм, тиешле бюджетларның мөмкинлекләрен исәпкә алып,
ел саен төзәтелергә тиеш.

Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында муниципаль заказчы-координатор төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә, чараларны гамәлгә ашыру барышын һәм турыдан-туры башкаручыларның акчалардан нәтижәле файдалануын тикшереп тора. Программа чараларын гамәлгә ашыру программа заказчысы тарафыннан Программа чараларының барлык башкаручылары белән төзелә торган муниципаль контрактлар нигезендә Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актларына төгәл туры китереп гамәлгә ашырыла.

Программаның социаль-иқтисадый нәтижәләлеген бәяләү

Мәдәниятнең фундаменталь үзенчәлегә шунда ки, мәдәни эшчәнлекнең мөһим нәтижәләре вакыт буенча кичектерелгән социаль эффектта чагыла һәм интеллектуаль потенциалның артуында, индивидуумнарның кыйммәт ориентирлары һәм үз-үзләрен тоту нормаларының үзгәрүендә чагыла, бу ахыр чиктә җәмгыять яшәеше нигезләрендә үзгәрешләргә китерә.

Программада мәдәни эшчәнлекнең агымдагы нәтижәләрен генә характерлый торган индикаторлар һәм цифрлы күрсәткечләр системасын куллану күздә тотыла. Шулай ук вакытта конкрет ярдәмче программаларда үз нәтижәләлек күрсәткечләре булырга мөмкин. Программаны һәм аның ярдәмче программаларын гамәлгә ашыруның нәтижәләлеген бәяләү Программаның муниципаль заказчысы - координаторы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыруның төп социаль-иқтисадый эффекты Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегендә гражданның тормышында мәдәниятнең социаль ролен күтәрүдә һәм Иске Ибрай авыл җирлегендә тормыш сыйфатын күтәрүдә, мәдәният өлкәсендә модернизация курсының тормышка ашыру өчен уңай иқтисадый атмосфера тудыруда чагыла. Бу эффект аерым алганда белдереләчәк:

Аксубай районы Иске Ибрай авыл җирлегендә яшәүче халыкларның үзенчәлеген булганда бөтенлеген саклап калуга ярдәм итә торган мәдәни кичек бердәмлеген ныгытуда;

иҗади эшчәнлек өчен уңай шартлар тудыруда, мәдәнияттә һәм сәнгатьтә халыкка тәкъдим ителә торган мәдәни байлыklarның һәм мәғлүматның төрлелеген һәм аңлаешлылыгын тәэмин итүдә;

мәдәниятне иқтисадый үстерү процессларын активлаштыруда һәм тармакка җәлеп ителә торган дөүләтнеке булмаган ресурсларны үстерүдә;

Мәдәниятне үстерү бурычлары әйләнә-тирә мохитне саклау бурычлары белән тыгыз бәйләнгән. Кагыйдә буларак, бу элемент мәдәни ландшафтларны һәм истәлекле урыннарны саклау өлкәсендә, музей-тыюлыklar эшчәнлегендә күренә. Истәлекле урыннар һәм саклана торган тарихи-мәдәни территорияләр системасын формалаштыру Экология һәм табигый мирасны саклау проблемаларын хәл итүгә турыдан-туры бәйле. Шулай итеп, Программа

мәдәниятне үстерү проблемаларын әйләнә-тирә мохитне саклау бурычы белән тыгыз бәйләнештә хәл итә. Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеге программада каралган максатчан индикаторларга һәм күрсәткечләргә фактта ирешү дәрәжәсе буларак бәяләнә.

**«2016-2028 елларга клуб концерт оешмаларын һәм башкару сәнгатен үстерү
" ярдәмче программасы**

Паспорт

Муниципаль ярдәмче программа исеме	«2016-2028 елларга клуб концерт оешмаларын һәм башкару сәнгатен үстерү»
Муниципаль ярдәмче программа ның максаты	Аксубай районы Иске Ибрай авыл җирлег территориясендә бердәм мәдәни киңлек булдыру һәм саклап калу; мәдәният учреждениеләренә муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, иҗтимагый берләшмәләре һәм оешмалар, мәгариф системасы учреждениеләре, массакүләм мәгълүмат чаралары, иҗат һәм дини оешмалар белән ведомствоара хезмәттәшлеген үстерү; - халыкта гражданлык үзенчәлеген, әхлакий-әхлакий һәм толерант дөньяга караш формалаштыру бунча эшчәнлекне гамәлгә ашыру. - эш юнәлешләрен һәм формаларын камилләштерү; - мәдәни-ял итү учреждениеләрендә чараларның сыйфатын яхшырту
Муниципаль ярдәмче программа бурычлары	Мәдәниятне, сәнгатьне үстерү, җирлекнең тарихи-мәдәни мирасын саклап калу һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру. План нигезендә массакүләм һәм бәйрәм мәдәни-массакүләм чаралар уздыру. Мәдәни-ял итү чараларында катнашучылар санын арттыру. «Мәдәният» өлкәсендә халыкта гражданлык тәңгәллеген формалаштыруны, иҗади потенциалны ачуны, толерантлык тәрбияләүне, этника һәм конфессия ара мөнәсәбәтләр культурасын тәэмин итә торган системаны үстерү һәм модернизацияләү

Муниципаль ярдәмче программан ың муниципаль заказчысы	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегә Башкарма комитеты						
Муниципаль ярдәмче программан ы эшләүче	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегә Башкарма комитеты						
Муниципаль ярдәмче программан ы гамәлгә ашыру сроклары	2016-2028ел						
Муниципаль ярдәмче программан ы финанслау чыганаклары	Финанслау чыганаклары булып Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегә бюджеты акчалары тора						
Чыганаклары , шул исәптән еллар буенча:	Чыгымнар (мең сумнарда)						
Жирле бюджет акчалары	барлыгы	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	13647	666	674	682	690	698	1041
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
		1045	1050	1382	1754	2100	2280
		2028					
		2475					
Муниципаль ярдәмче программан ы гамәлгә ашыруның планлаштыру ыла торган нәтиҗәләре	Төрле дәрәҗәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашучылар санын арттыру; Клуб формироваиеләрендә катнашучылар алган дипломнар, премияләр санын арттыру; Массакуләм һәм мәдәни-массакуләм программа чараларында катнашучылар өлешен арттыру; Үзешчән сәнгать сәнгатенә клуб формироваиеләрен һәм аларда катнашучылар санын арттыру;						

I. Ярдәмче программа гамәлгә ашыру өлкәсенә, шул исәптән аны хәл итүгә юнәлдерелгән проблемаларга гомуми характеристика.

Кешеләрнең рухи тормышын оештыручы факторларның берсе буларак мәдәниятнең социаль роленә артуы җәмгыять үсешенә хәзерге этабының

үзенчәлеге булып тора. Шул ук вакытта мәдәният кешелекнең рухи тәҗрибәсе буларак кына түгел, ә һәр кешенең иҗатка сәләтен формалаштыручы, кеше яшәешенә нигез салучы, цивилизацияле тормышның кыйммәтләрен һәм формаларын саклап калу сәләтен формалаштыручы үзенчәлекле чынбарлык буларак та чыгыш ясый. Кешенең иҗади көчләрен, сәләтләрен һәм талантларын чагылдыру һәм үстерү өчен кирәкле шартлар булу җәмгыятьнең мәдәни үсешенә кирәкле критерие булып тора. Халыкның тормыш сыйфатының мәдәни өлешен яхшыртуга юнәлдерелгән мәсьәләләрне хәл итү җирле үзидарә органның мәдәният өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру һәм өлгә проблемаларны программ-максатчан метод нигезендә хәл итү зарурлыгы белән билгеләнә. Муниципаль ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгытуга юнәлдерелгән-бу хәзерге шартларда мәдәниятне социаль-иқтисадый үсешнең иң мөһим ресурсларының берсе буларак тануны билгели торган конкрет адымнар. Ярдемче программа чараларын гамәлгә ашыру мәдәни эшчәнлекнең барлык субъектлары катнашында социаль әһәмияткә ия максатларга ирешергә мөмкинлек бирәчәк, бюджет ресурсларын нәтиҗәле тотуны тәэмин итәчәк һәм аларга ярдәм итәчәк:

1. Мәдәниятне, сәнгатьне үстерү, җирлекнең тарихи – мәдәни мирасын саклап калу һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру.
2. План нигезендә массакүләм һәм бөйрәм мәдәни-массакүләм чаралар уздыру.

ПРОГРАММАДА КАРАЛГАН ЯРДӨМЧЕ ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ

1. Мәдәни-ял итү системасын модернизацияләү.

Өлгә процессны камилләштерү чаралары системасында:

- клуб, китапханә системасында хәзерге этапта халык белән эшләнүен өстенлекле юнәлешләр белән билгеләү;
- инновацион рәвешләрне һәм ысулларны үстерү;
- районның муниципаль берәмлекләре белән үзара хезмәттәшлекне тәэмин итү;
- мәдәни-ял итү чараларын популярлаштыру.

Мәдәни-ял итү учреждениеләрендә мәгълүмати, фәнни-теоретик һәм методик тәэмин итү.

- «мәдәният» өлкәсендә программалар һәм методикалар комплексын эшләү;
- балаларда, яшүсмерләрдә һәм яшыләрдә патриотик тәрбия формаларын, методларын һәм чараларын эшләү;
- җирлекнең социаль-иқтисадый үсешендә кичрәк мәдәният учреждениеләре өчен шартлар тудыру;
- халыкның иҗади потенциалын үстерүгә ярдәм итү;

Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегендә террорчылыкны һәм экстремистлыкны профилактикалау ярдәмче программасы паспорты

Ярдәмче программа исеме	«Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегендә террорчы. программа)
Ярдәмче программаны төп	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл

эшлөүчеләр	
Ярдәмче Программаның Максаты	Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлеге территориясендә экстремизмга һәм терроризмга каршы тору, Аксубай муниципаль районы Ибрай авыл җирлегендә аларның чагылышларын профилактикалау һәм ки
Ярдәмче Программа бурычлары	Милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм булдырмау; Халыкның террорчылык һәм экстремистик идеология чагылышларына фикерен формалаштыру
Гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2016-2028 еллар
Ярдәмче программаны финанслау күләме һәм чыганаclarы:	Ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме Татарстан Республикасының бюджеты аскалары счеты 3,43 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2016 ел-666 сум 2017 ел-674 сум 2018 ел-682 сум 2019 ел-690 сум 2020 ел-698 сум 2021 елга-2 мең сум 2022 елга-2 мең сум 2023 ел-2 мең сум 2024 ел-2 мең сум 2025 ел-2 мең сум 2026 ел-3 мең сум 2027 ел-3 мең сум 2028 ел-3 мең сум Искәрмә: ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фараз характерында формалаштыруны, шулай ук чараларны уртақ финанслауга район һәм муниципаль районларга тиеш.
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижеләре	Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру террорчылык һәм экстремизмга каршы торуны камилләштерә; Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегендә территориясендә пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмати киңлек булдыру; Яшьләр арасында милләтара татулык һәм толерантлык атмосферасын
Ярдәмче программаның үтәлешен тикшереп торыны оештыру	Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруны Аксубай муниципаль районы

II. Программа хэл итүгә юнәлдерелгән проблемага характеристика

Ярдәмче программаны эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен нигезне Россия Федерациясе Конституциясе, шәхеснең, җәмгыятьнең һәм дәүләтнең иминлеген тәмин итү өлкәсендәге федераль законнар, 2009 елның 5 октябрендәге Россия Федерациясендә террорчылыкка каршы тору концепциясе, 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясенең дәүләт милли сәясәте стратегиясе, шулай ук милләтара, динара мөнәсәбәтләрне гармонияләштерүгә юнәлдерелгән нигезләмәләрне үз эченә алган башка стратегияләр, концепцияләр, нигезләр төшкү итә. Яшьләргә патриотик тәрбия бирү. Хәзерге вакытта Аксубай районы Иске Ибрай авыл җирлегендә дүрт дини оешма теркәлгән, шул исәптән: мөселманнар – 4; православлар – юк.;

Иҗтимагый-сәси, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрнең торышы, тулаем алганда, тотрыклылык, яхшы күңеллек, төрле социаль төркемнәр, милләтләр һәм диннәр вәкилләренең конструктив хезмәттәшлеге белән характерлана. Соңгы елларда гамәлдәге мөселман мәчетләрендә дин тотучылар саны артты.

Шул ук вакытта Ярдәмче программаны әзерләү һәм аны алга таба гамәлгә ашыру зарурлыгы Татарстан Республикасында Террорчылыкка һәм экстремизмга каршы көрәш өлкәсендәге хәзерге вазгыятьнең килеренке булып калуына бәйле.

Террорчылыкка һәм экстремизмга каршы көрәш практикасы хәзерге вакытта дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының, иҗтимагый хәрәкәтләрнең һәм барлык гражданның тырышлыгын берләштерүне таләп итә.

Чараларны үтәү Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлеге алдында торган аеруча кискен проблемаларны хәл итәргә мөмкинлек бирәчәк, террорчылыкка каршы тотрыклылык дәрәжәсен күтәрүдә уңай тенденцияләр тудыру гомуми иминлекне ныгытуга турыдан-туры йогынты ясаычак.

III. Ярдәмче программа чаралары «2016-2028 елларга Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлегендә террорчылыкны һәм экстремистлыкны профилактикалау»

№ п/п	Чара исеме	Үтәү вакыты	Башкаручы (киләшү буенча)
1	Өстәмә чараларны гамәлгә ашырырга: авыл яшьләренең мәшгульлеген тәмин итү, ял итү һәм һөнәри белем алу мөмкинлекләрен киңәйтү; авыл яшьләренең иҗтимагый хәрәкәтен үстерү буенча	2016- 2028ел	Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлеге Башкарма комитеты", Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының "мәдәният бүлеге" МКУ, яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге.

2	Яшүсмерләр арасында экстремизмны профилактикалау өлкәсендә программа һәм проектларның республика конкурсында катнашу һәм аларны балалар һәм яшьләр оешмалары эшчәнлегендә гамәлгә ашыру.	2016-2028ел	Яшьләр эшләре һәм спорт бүлгеге, "ӨМР мәдәният бүлгеге" МКУ, »ӨМР "мәгариф бүлгеге" МКУ
3	Жирлекнең дини берләшмәләрендә гыйбадәт вакытында дин тотучыларга дини түземлеккә формалаштыруга һәм саклауга, шулай ук дин тотучыларда террорчылыкны һәм экстремизмны конфликтлы ситуацияләргә хәл итүнең кабул ителмәслек ысуллары буларак бәяләүгә булдыруга ярдәм итә торган системалы мөрәжәгать итү инициативасы белән чыгарга.	2016-2028ел	Жирлек башлыгы
4	Басма һәм электрон массакуләм мәгълүмат чаралары материалларына, уку-методик әдәбиятка һәм башка басмаларга аларда милләтара һәм төбәкара розгыш-талаш тудыру билгеләрен ачыклау өчен экспертиза үткөрүгә оештырырга.	2016-2028ел	Россия Эчкә эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлгеге (киләшү буенча)
5	Потенциаль куркыныч объектларны паспортлаштыру.	2016-2028ел	Россия Эчкә эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлгеге (киләшү буенча), Иске Ибрай авыл жирлеген Башкарма комитеты
6	Жәмгыятьтә әхлакий сәламәтлеккә ныгыту, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр, кешеләр күп була торган объектларның террорчылыктан саклануы, халыкның тормышын тәэмин итү объектлары проблемалары	2016-2028ел	«Мәгариф бүлгеге «МКУ», Мәдәният бүлгеге " МКУ, Аксубай муниципаль районы Башкарма комитеты ОДМС

	буенча «түгөрөк өстөллөр» үткөрү.		
7	Формаль булмаган берләшмөлөрнө ачыклау буенча рейдлар.	2016- 2028ел	Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлөгө(килешү буенча)
8	Теркәлмәгән дини һәм милли берләшмөлөрнө ачыклау өчен дини конфессияләр һәм милли диаспоралар вәкилләре белән әңгәмәләр үткөрү	2016- 2028ел	Россия Федераль миграция хезмәтенә ТР буенча идарәсенә Аксубай районы бүлөгө(килешү буенча)
9	Кешеләр күп була торган биналарда гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракларда гамәлләр буенча уку дәрәсләре үткөрүне оештыру	2016- 2028ел	Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеген башкарма комитеты, Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлөгө(килешү буенча), «ТР буенча ФПСның 102 ПЧ (килешү буенча)
10	Барлык типтагы мәгариф учреждениеләрендә экстремизмның, бигрәк тә милләтара һәм динара дошманлыкка өндүрүчә теләсә нинди формаларының, зур куркыныч булуын аңлату буенча класс сәгатьләрен системалы үткөрү	2016- 2028ел	«Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлөгә, Аксубай муниципаль районының дини конфессияләр вәкилләре (килешү буенча), Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлөгә (килешү буенча)
11	Ярдәмче программа чараларын яктыртуны оештыру	Ел дәвамында	«Сельская новь» газетасы редакциясе (килешү буенча), Иске Ибрай авыл жирлеген клубларында стендлар